

Kiitämme kysymyksistä. Viitaten Kristillisdemokraattien vaaliohjelmaan vastaamme kunnioittavasti seuraavaa:

1. Mitkä ovat mielestänne ”Suomi vuonna 2025” -vision avainsanat? Mitkä ovat strategisen hallitusohjelman 5 - 7 tavoitetta, joilla edetään parhaiten kohti asetettua visiota?

Kristillisdemokraattinen visio vuodelle 2025: *Suomi on sosiaalisesti oikeudenmukainen, turvallinen, perheystävällinen, yritteliäs, innovatiivinen, kilpailukykyinen ja taloudellisesti menestyvä, yhteisöllinen, kestäville kristillisille arvoille rakentuva lähimmäisyhteiskunta.* Vision toteuttaminen vaatii rohkeutta uudistaa rakenteita ja turvata maamme kilpailukyky. Kestävän kehityksen ja talouden edellytyksenä on vahva ja demokraattinen kansalaisyhteiskunta sekä lapsimyönteinen väestö- ja perhepolitiikka.

Kristillisdemokraattien keskeiset tavoitteet tulevaan hallitusohjelmaan

- Julkisen talouden tasapainottaminen ja kilpailukykyyn vahvistaminen.
- Yritysystävällinen toimintaympäristö, joka johtaa työpaikkojen luomiseen ja työttömyyden vähentämiseen.
- Tuotannon tehostaminen koulutus-, tutkimus-, kehitys- ja innovaatiopanostuksilla ja yritysten kotimainen ja kansainvälinen menestyminen.
- Perhepolitiikan nostaminen päätöksenteon keskiöön.
- Sote-uudistus, joka turvaa sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä perus- ja erikoispalveluiden integraation sekä lähipalvelut.
- Sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden varmistaminen riittäväillä resursseilla.
- Köyhyyden, eriarvoisuuden ja syrjäytymisen vähentäminen.

Keskeisten tavoitteiden perimmäisenä tarkoituksena on työllisyyden parantaminen ja hyvinvoinnin lisääminen sekä tasainen jakautuminen. Kestävällä pohjalla oleva talous mahdollistaa hyvinvointiyhteiskunnan ylläpitämisen tulevaisuudessa.

2. Yhdyttekö valtiovarainministeriön 19.3.2015 esittämään tilannekuvaan Suomen taloudellisesta tilasta ja valtiovarainministeriön esittämästä sopeutustarpeesta? Mikä on mielestänne julkisen talouden sopeutustarve ja tarvittavat keinot? Millä aikataululla valtion velkaantuminen tulee mielestänne katkaista?

Valtiovarainministeriön tilannekuva julkisen talouden sopeutustarpeesta on luotettavin nyt saatavilla oleva arvio. Kuuden miljardin euron sopeutus on nykyisellä talouskehityksellä välttämätön. Näemme, että sopeutukset tulee ajoittaa tälle ja seuraavalle kaudelle niin, että julkinen talous saadaan tasapainoon seuraavan kuuden vuoden aikana.

Keskeisin keino on vaikuttavien rakenteellisten uudistusten aikaansaaminen alkavan hallituskauden alkupuolella. Tärkein on sote-uudistus, joka oikein toteutettuna tuo mittavat säästöt ja hillitsee kustannusten nousutahtia merkittävästi. Pällekkäisiä tehtäviä ja hallintoa tulee purkaa toteuttamalla rakenteellisia uudistuksia kaikilla hallinnonaloilla.

Tärkeintä on panostaa kasvuun ja sitä kautta lisätä julkisen talouden tuloja ja vähentää menoja. Työllisyyden parantaminen on keskeinen tavoite. Työllisyyden nostaminen vaatii yrittäjyyden edellytysten parantamista, byrokratian ja työn vastaanottamista estävien kannustinloukkujen purkamista, lisää joustoa työmarkkinoille, maltillisen palkkaratkaisun sekä oikein kohdennettuja julkisia investointeja.

3. Hyväksyttekö linjauksen, että kokonaisveroaste ei saa nousta? Jos kyllä, niin mitkä ovat konkreettiset muutosehdotuksenne verotukseen tämän reunaehdon mukaisesti?

Hyväksymme. Kokonaisveroasteen nostaminen olisi tuhoisaa Suomen talouskasvulle. Pitkällä aikavälillä kokonaisveroastetta tulee pyrkiä alentamaan tavalla, joka ei vaaranna julkisen talouden kestävyttä mutta joka tukee talouskasvua ja sitä kautta verotuoton kasvua.

Kristillisdemokraattien keskeisimmät verolinjaukset

- Verokevennykset tulee suunnata kunnallis- ja ansiotuloveron keventämiseen kohdistuen pieni- ja keskituloisiin sekä lapsiperheisiin.
- Ehdotamme korotettavaksi verotettavan tulon alarajaa.
- Verotuksen painopistettä on siirrettävä terveydelle haitallisen kulutuksen verottamiseen.
- Henkilöyhtiöiden ja elinkeinoharjoittajien verotukseen on säädettävä yrittäjävähennys.
- Kotitalousvähennyksen työn maksimiosuus tulee palauttaa 3000 euroon.
- Perintöverotus on uudistettava ennakkoperintöihin ja sukupolvenvaihdoksiin kannustavaksi.
- Yle-veron alentaminen.

4. Mitkä ovat konkreettiset keinot uusien työpaikkojen luomiseksi, yrittäjyyden edistämiseksi ja talouden kasvu-uralle saattamiseksi?

Suomi on liian pitkään ollut riippuvainen yksittäisistä aloista tai jopa yrityksistä. Tämä riippuvuus on johtanut kestävämpään tilanteeseen ja suuriin työvoiman tarpeen muutoksiin suhdanteiden muuttuessa tai yritysten menettäessä markkina-asemansa. Tarvitsemme siksi nykyistä ketterämmän ja monipuolisemman elinkeinorakenteen. Uusia työpaikkoja ja kasvua luodaan panostamalla uusiin kasvu-aloihin kuten biotalouteen ja *cleantech*iin. Oleellista on luoda sellaiset edellytykset, että Suomessa kannattaa yrittää ja tänne kannattaa investoida. Erityisesti tarvitsemme kansainvälistyviä ja vientimarkkinoille pyrkiviä kasvuyrityksiä. Yritystukien suuntaamisessa tulee huomioida pk-yritysten merkitys uusien työpaikkojen luomisessa.

Kristillisdemokraattien ehdotuksia yrittäjyyden edistämiseksi

- Yrittäjien sosiaaliturvaa on parannettava, mikä lisää yrittäjyyden houkuttelevuutta ja madaltaa yrittäjäksi ryhtyvän riskejä erityisesti mahdollisten työttömyys- ja sairausjaksojen aikana.
- Alle 10 työntekijän mikroyritysten työllistämiskynnystä tulee alentaa. Ensimmäisen työntekijän palkkaamista tulee tukea palkan sivukulujen määräaikaisella huojennuksella.
- Työntekijän koeaikaa tulee pidentää kaikkein pienimpien yritysten osalta.
- Yrittäjyyskasvatukseen ja opinto-ohjaukseen on panostettava.
- Yritysten myynti- ja markkinointiosaamisen tasoa on nostettava.
- Starttirahan riittävyys koko maassa turvataan ja starttirahakauden kestoja pidennetään.
- Yritysten kansainvälistymistä on tuettava ulkomaisen työvoiman saatavuusharkintaa väljentämällä.
- Kansainvälistymis- ja vienninedistämispalveluja ja t&k&i-tukea on suunnattava entistä enemmän kotimaisille pk-kasvuyrityksille.
- Vanhemmuuden kustannusten epäoikeudenmukainen jakaantuminen työnantajille on korjattava.
- Turhaa sääntelyä on saatava vähemmäksi. Viranomaisten yhteistyötä tulee parantaa siten, että asiakaspalvelu saadaan yhdelle luukulle ja ohjeiden tulkinta on yhtenäistä koko maassa.
- Joukkorahoitusmahdollisuuksia on edistettävä rahankeräyslainsäädäntöä uudistamalla.
- Lupaprosesseja tulee tehostaa ja kehittää asiakasystävällisemmiksi.
- Suunnataan julkiset hankinnat suomalaisten pk-yritysten innovatiivisia ratkaisuja edistäen.
- Vähennetään väylästä korjausvelkaa.
- ALV:n huojennusrajaa tulee tarkistaa.

5. Oletteko sitoutuneet viemään eläkeuudistuksen päätökseen työmarkkinajärjestöjen esittämällä tavalla?

Kyllä. Työurien pidentämisessä erityishuomio tulee lisäksi kiinnittää nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn ja koulutukseen sekä työssä jaksamiseen työuran loppupuolella.

Oletteko sitoutuneet viemään sote-uudistuksen läpi joko kuntayhtymä- tai maakuntapohjaisena?

Kyllä. Sote-uudistuksen läpivieminen on tulevan hallituksen tärkeimpiä hankkeita. Olemme avoimia pohtimaan erilaisia malleja seuraavilla edellytyksillä: 1) Mallin tulee vähentää hallinnollisia kuluja ja yksinkertaistaa hallinnollisia rakenteita. 2) Palvelut tulee järjestää nykyisiä kuntia suuremmissa yksiköissä (esim. kuntayhtymissä), joissa integroidaan perusterveydenhoito, erikoissairaanhoidon ja sosiaalitoimen palvelut. 3) Myös toiminnan sisällöt uudistetaan panostamalla ennaltaehkäiseviin, oikea-aikaisiin ja kevyisiin palveluihin sekä lähipalveluihin, poistamalla päällekkäisyyksiä ja korjaamalla hoitoketjut sujuviksi. Paikallisten kokeilujen kautta löydettyt parhaat käytännöt otetaan käyttöön koko maassa huomioiden alueelliset erityispiirteet.

Kolmannen sektorin toimijoiden kanssa tehdään yhteistyötä ja hyödynnetään tehokkaasti niiden tarjoama osaaminen, tuki ja palvelut.

Oletteko sitoutuneet vähentämään kuntien velvoitteita sekä väljentämään kuntia sitovia normeja paikallista päätöksentekoa vahvistamalla?

Pääsääntöisesti kyllä. Osa kuntien velvoitteista takaa heikoimmassa asemassa olevien elintärkeitä oikeuksia ja palveluja. Kuntien velvoitteiden karsiminen ja normien purku ei saa tarkoittaa kenenkään heitteille jättämistä. Olemme valmiita käymään velvoitteita ja normeja kriittisesti läpi sekä pohtimaan uusia ratkaisuja.

Miten uudistaisitte valtionhallintoa ja aluehallintoa?

Esitämme pohdittavaksi, että aluehallintovirastot, maistraatit, ELY-keskukset ja TE-toimistot tulee yhdistää viideksi valtion aluehallinnon virastoksi (ns. Virsu-hanke). Asiointimahdollisuus taataan julkisen hallinnon alueellisilla, yhteisillä palvelupisteillä, joiden tulee sijaita kohtuullisen etäisyyden päästä. Virastojen asiakaspalvelua ja sähköistä asiointia kehitetään.

Valtion työpaikkojen työehtojen suhdetta muiden sektoreiden työpaikkojen työehtoihin tulee arvioida, kun pohdimme julkisen sektorin tuottavuutta lisääviä toimia.

6. Mitkä ovat mielestänne Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan sekä kansainvälisen yhteistyön keskeiset linjaukset

Suomen ulkopolitiikan perustana ovat hyvät kahdenväliset ja kansainväliset suhteet, Pohjoismainen yhteistyö, vahva vaikuttaminen EU:n yhteisessä ulko- ja turvallisuuspolitiikassa, NATO-kumppanuus ja uskottava maanpuolustus. Ulkopolitiikan keskiössä tulee olla vakaus, rauhan rakentaminen, ihmisoikeuksien edistäminen ja taloudelliset ulkosuhteet.

Suomen ja Venäjän välillä on ylläpidettävä edelleen hyviä kahdenvälisiä suhteita, jotka rakentuvat avoimuuden ja keskinäisen kunnioituksen pohjalle.

Viennistä riippuvaisena maana Suomen on käytettävä ulkosuhteita uusien markkinoiden avaamiseen ja toisaalta investointien ja huippuosaajien houkuttelemiseen.

Suomi kantaa kansainvälistä vastuuta ja torjuu globaaleja uhkia osallistumalla kehitysyhteistyöhön. Kansalaisjärjestöjen osuutta kehitysyhteistyöstä on kasvatettava sekä tavoitteellisuutta ja tuloksellisuutta lisättävä koordinoimalla työtä muiden EU-maiden kanssa. Kehitysyhteistyössä on kehitettävä kohdemaan yritystoimintaa, jotta ne voivat vapautua avun tarpeen kierteestä.

Suomen tulee harjoittaa tasapuolista ja konflikteja liennyttävää politiikkaa muun muassa Pohjois-Afrikan ja Lähi-idän kriiseissä, tehdä kansainvälistä yhteistyötä terrorismin määrätietoiseksi torjumiseksi ja etsiä keinoja auttaa vainon kohteeksi joutuneita vähemmistöjä. Tuemme kaikkien demokraattisesti johdettujen kansallisvaltioiden oikeutta koskemattomuuteen ja rauhaan. Terroristijärjestöjen hallinnollisia pyrkimyksiä ei tule edistää.

Maamme puolustus perustuu yleiseen asevelvollisuuteen ja osaavaan reserviin. Suomen uskottava turvallisuus- ja puolustuspolitiikka on riippuvainen puolustusvoimien toimintakyvystä. Tarvitsemme jatkossakin uskottavat ja ajanmukaiset puolustusvoimat. Puolustusvoimille on seuraavalla vaalikaudella annettava tehtäväksi ilmavoimien ja merivoimien 2020-luvulla vanhenevan kaluston korvaamisen valmistelu.

Poliisin, Rajavartiolaitoksen sekä puolustusvoimien määrärahoja on korotettava Suomen turvallisuuden ja puolustuskyvyn turvaamiseksi. Ulkoinen ja sisäinen turvallisuus kytkeytyvät vahvasti toisiinsa. On huomioitava, että mahdolliseen ulkoapäin kohdistuvaan turvallisuusuhkaan olisivat vastaamassa ensin sisäisestä turvallisuudesta vastaavat viranomaiset, joten riittävät poliisin ja rajavaltion resurssit on nähtävä keskeisenä osana puolustuskykyämme.

7. Mitkä ovat mielestänne keskeiset Suomen EU- politiikan painopisteet? Hyväksyttekö liitteessä yksi olevan eurokriisin hoitoa koskevan kirjauksen hallitusohjelmaan ja onko ryhmänne sitoutunut hallituksessa päätettävään yhteiseen linjaan, mikäli puolueenne on hallituksessa?

Suomen EU-politiikan painopisteet ovat sisämarkkinoiden avaaminen ja kehittäminen ja toisaalta sen estäminen, että yhteisvastuun ja liittovaltion elementtejä kasvatettaisiin. Katsomme, että valtiovarainministeriön raportti ”Vakaampi talous- ja rahaliitto” tukee tätä yhteisvastuun lisäämiselle kriittistä linjaa, ja lisäksi jäsenvaltioiden vastuuta omasta taloudestaan, ja tällä linjalla on myös hallitusohjelmaan esitetty kirjaus. Suhtaudumme kriittisesti liittovaltioelementtien lisäämiseen perussopimusten tarkistamisen kautta ja pankkiunionin laajentamiseen koskemaan talletussuojaa. Pitäisimme pankkiunionissa yhteisen rahaston käytön niin pienenä kuin mahdollista. Voimme sitoutua tähän yhteiseen linjaan ja toimimaan sen puolesta hallituksessa.

8. Miten parantaisitte perheiden hyvinvointia ja millä keinoilla olette valmiita kaventamaan hyvinvointieroja?

Kristillisdemokraatit pitävät perhettä yhteiskunnan perusyksikkönä, jonka hyvinvointi vaikuttaa koko yhteiskuntaan. Maksamme laiminlyödyn perhepolitiikan seurauksia korkeina sosiaali- ja terveystoimena. Perheiden hyvinvoinnin parantaminen on keskeisimpiä poliittisia tavoitteitamme. Perheasiat tulisi koota seuraavassa hallituksessa yhden ministerin salkkuun tai vaihtoehtoisesti perheasioille tulisi olla oma ministerityöryhmänsä.

Syntyvien ikäluokkien pienuus pitkällä aikavälillä on osaltaan johtanut kestävyysvajeeseen. Tulevan hallituksen tulee poistaa niitä perhepoliittisia esteitä, joiden takia vanhempien toiveet lapsiluvusta eivät toteudu käytännössä. Perhepoliittisten keinojen tulee olla etusijalla väestörakenteen korjaamisessa.

Niin opiskelun ja perhe-elämän kuin työn ja perhe-elämän sovittamista tulee helpottaa. Ehdotamme, että opintorahaan lisätään huoltajakorotus. Naisten heikkoa asemaa työmarkkinoilla tulee parantaa korvaamalla vanhempainvapaiden kustannukset työnantajille.

Tulevan hallituksen tulee asettaa lapsiköyhyyden vähentäminen tavoitteekseen. Yksinhuoltajaperheitä tulee tukea muun muassa kotiauton riittävän resursoinnin kautta. Monilapsiset perheet tulee huomioida paremmin esimerkiksi niin, ettei lapsiperheiden saamissa tuissa asetetta katkoa lapsimäärälle, jonka perusteella tuet maksetaan. Perheiden verotusta tulee kehittää. Verotuksen lapsivähennys on askel oikeaan suuntaan, mutta vähennyksen tulisi huomioida perheiden kaikki lapset rajoituksetta.

Lapsen oikeutta isään ja äitiin ei tule kyseenalaistaa eikä avioliiton asemaa heikentää. Lapsivaikutusten arviointi on toteuttava kaikessa lapsiin vaikuttavassa päätöksenteossa ja kirjattava myös hallitusohjelmaan. Perheiden neuvontaan ja varhaiseen tukeen tulee panostaa perheiden hajoamisen vähentämiseksi. Lastensuojelun painopiste tulee siirtää varhaiseen ja ennaltaehkäisevään tukeen sekä matalan kynnyksen palveluihin syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Lastensuojelun laatu on turvattava koko maassa.

Kotihoidon tukea ei tule heikentää. Perheiden valinnanvapaus kotihoidon tuen käyttämisessä tulee säilyttää. Yhteiskunnalle edullista perhepäivähoitoa tulee kehittää ja lisätä.

Köyhyyden, eriarvoisuuden ja syrjäytymisen vähentämisen on oltava hallituspolitiikan keskeinen tavoite. Syrjäytymisen ennaltaehkäisemiseksi erityishuomio on kiinnitettävä lapsiköyhyyden vähentämiseen sekä nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseen. Nuorten kasvava syrjäytyminen asumisesta, koulutuksesta ja työelämästä tulee pysäyttää.

Hyvinvointierojen kaventamiseksi pienimpiä sosiaalietuuksia tulee korottaa ja sairauskulujen omavastuuosuutta vähentää pitkäaikaissairaiden ja lääkkeitä paljon tarvitsevien osalta. Päihdeiden ongelmakäyttäjät tulee ohjata poliisivankilan sijasta selviämisasemille, jossa he saavat asianmukaista apua päihdeongelmaansa. Sote-uudistuksessa heikompiensaisten tarvitsemien palveluiden saatavuus ja saavutettavuus tulee turvata. Osatyökykyisten mahdollisuuksia ja kannusteita työn tekemiseen tulee lisätä. Alueellisia hyvinvointieroja tulee kaventaa aluepoliittisin keinoin.

Hallituksen tulee vahvistaa omaehtoisen aktiivisuuden ja yhteisöllisyyden edellytyksiä kansalaisten henkisen ja fyysisen hyvinvoinnin lisäämiseksi.

Omaishoidontuen maksatus tulee siirtää Kelalle ja myöntää yhtenäisten kriteerien mukaan. On oikea suuntaus lisätä ennaltaehkäisevää, kuntouttavaa ja kodinomaista hoitoa, mutta vanhusten hoidon ongelmat niin laitos- kuin kotihoidossa tulee ratkaista.

9. Millä keinoilla parantaisitte koulutusta ja osaamista sekä edistäisitte uusien oppimisympäristöjen syntymistä?

Koulutuksen taso on pidettävänä korkeana peruskoulusta korkea-asteelle. Rakenteita uudistetaan vastaamaan tulevaisuuden tarpeita ja peruskoulusta huolehditaan laadukkaana lähipalveluna.

Koulutuspaikkojen ja koulutussisältöjen tulee vastata yhä paremmin tulevaisuuden työelämän tarpeisiin niin ammatillisessa koulutuksessa kuin korkea-asteella. Korkeakoulujen yhteistyötä sekä elinkeinoelämän että julkisen sektorin toimijoiden kanssa on lisättävä. Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen yhteistyötä tulee vahvistaa duaalimallin puitteissa. Korkeakoulujen kesken on tarpeen koordinoida erikoistumista ja työnjakoa, maakuntien korkeakoulut säilyttäen.

Valmistumisen nopeuttamiseksi korkeakoulujen kurssitarjontaa tulee joustavoittaa, samoin opintopolkuja ammattikorkeakoulun ja yliopiston välillä. Varsinkin teknisillä aloilla on lisättävä yrittäjyysvalmennusta sekä yhteistyötä yritysmaailman ja erityisesti innovatiivisten pk-yritysten kanssa.

Terveydenhuollon alalle pyrkivien koulutus- ja työmahdollisuudet ja -oikeudet on nostettava yleiseurooppalaiselle tasolle Euroopan Neuvoston päätöslauselman (1763/2010) vaatimusten mukaisesti.

Oppisopimuskoulutusta tulee lisätä ja kehittää nuorille suunnattuna koulutusmuotona.

Oppisopimuspaikkojen lisäämiseksi sen houkuttelevuutta työnantajille on lisättävä. Sekä oppisopimuskoulutukseen että Sanssi-kortilla työllistämiseen liittyviä hallinnollisia prosesseja on yksinkertaistettava. Työnantajan tulee voida hoitaa nuoren tuettuun palkkaamiseen liittyvät asiat helposti yhden luukun periaatteella. Oppisopimuksen aikainen palkka voidaan porrastaa siten, että se nousee portaittain tutkinnonosien valmistuessa.

Kattavan lukioverkon turvaamiseksi on etsittävä uusia opetuksenjärjestämiskäytäntöjä. Yksityisten koulujen lupaprosesseja tulee helpottaa.

Oppimisympäristöjen kehittämisessä korostuu turvallisuus, koulutuksellinen tasa-arvo ja digitalisaation eteneminen. Nykyisten oppimisympäristöjen turvallisuudesta on huolehdittava, erityisesti koulujen sisäilmaongelmia on korjattava. Opetussuunnitelmien yksityiskohtaisuutta tulee vähentää.

Digitaalisten oppimateriaalien käyttömahdollisuuksien lisäämiseksi, kustannusten minimoimiseksi sekä päällekkäisen työn välttämiseksi on tehtävä kansallinen strategia. TVT-taitojen opetusta tulee vahvistaa alakoulusta alkaen. Uusia oppimisympäristöjä luotaessa on muistettava koulutuksen sosiaalinen luonne sekä erityisen tuen tarpeessa olevat oppijat.

10. Oletteko sitoutuneita normien ja byrokratian purkamiseen sekä yhteiskuntaa uudistaviin kokeiluihin? Millä keinoin edistäisitte digitalisaatiota?

Olemme sitoutuneita turhien ja kasvua rajoittavien normien ja byrokratian purkamiseen. Yhtä tärkeää kuin byrokratian purkaminen on sen välttäminen uutta lainsäädäntöä tehtäessä.

Yritysten, mukaan lukien maa- ja metsätalousyrietykset, toimintaedellytyksiä tulee parantaa optimoimalla raportointivelvoitteet. Esimerkiksi maatalousyrittäjien paperityön määrä nakertaa tällä hetkellä alan kilpailukykyä. Lainsäädännön tulee olla sellaista, että se jättää riittävästi tilaa yrittäjälle järjestää toimintansa mahdollisimman tuottavalla tavalla.

Rahankeräyslaki tulee uudistaa siten, että rahankeräykset vapautetaan ennakkolisesta lupamenettelystä ja siirrytään ilmoituksenvaraiseen menettelyyn. Lisäksi tulee mahdollistaa vastikkeeton joukkorahoitus yleishyödyllisyyden vaatimuksesta luopumalla.

Kansalaisten ja yritysten asiointia viranomaisten luona ja erilaisia lupaprosesseja tulee sekä helpottaa että nopeuttaa. Tulee siirtyä mahdollisuuksien mukaan sähköiseen asiointiin yhden luukun periaatteella, eikä samoja tietoja tule joutua antamaan toistuvasti. Katsomme, että digitaalinen palveluväylä tulee ottaa käyttöön ja sitä ennen on ratkaistava vahvan sähköisen tunnistuksen kysymykset.

Julkisten tietojärjestelmien hankinnat tulee tehdä keskitetysti, keskenään yhteensopivasti avoimin rajapinnoin, välttämällä riippuvuuksia tietystä toimittajasta ja vähentämällä käyttöoikeusmaksuja, esimerkiksi avointa lähdekoodia käyttämällä. Ei ole järkevää, että kukin kunta, sairaanhoitopiiri, ministeriö tai muu julkinen hallintoviranomainen tekee erilaisten tietojärjestelmien hankintoja siilomaisesti erikseen.

Digitaalisten sisämarkkinoiden edistämiseksi on tärkeää nopeuttaa mm. tekijänoikeuskysymysten ratkaisemista EU:n tasolla.

Suhtaudumme myönteisesti yhteiskuntaa uudistaviin kokeiluihin, kuitenkin muistaen perusoikeuksien tasavertainen toteutuminen. Onnistuneita kokeiluja tulee hyödyntää ja toimivat mallit valtavirtaistaa.

11. Miten edistäisitte biotaloutta, kiertotaloutta, kestävä kehitystä ja suomalaisen ruuan tuotantoa?

Ministeriöiden välillä hyvin toimivaa biotalousohjelmaa tulee jatkaa ja turvata siinä kartoitettujen uusien hankkeiden toteutuminen. Kannatamme biojalostamoiden, bioenergian sekä muiden uusiutuvien energiamuotojen, kuten aurinkoenergian, edistämistä. Esimerkiksi tulee lisätä sähköä ja lämpöä tuottavien uudenaikaisten hakevoimaloiden ja biokaasulaitosten määrää siirtämällä niille tukea, jota nyt annetaan uusille tuulivoimaloille.

Energiaomavaraisuutta tulee lisätä parantamalla energiatehokkuutta, lisäämällä kotimaisten energialähteiden kuten hakkeen ja turpeen käyttöä sekä siirtymällä pois ilmaston kannalta pahimpien fossiilisten polttoaineiden, kivihiilen ja öljyalosteiden käytöstä.

Energian nettotuontia tulee vähentää 2-3 miljardiin euroon vuoteen 2030 mennessä ja päästä 2040 täyteen energiaomavaraisuuteen. Tuotannon, liikenteen ja asumisen energiatehokkuutta on parannettava. Kivihiilen käytöstä pyrimme eroon 2030 mennessä. Huoltovarmuuden näkökulmasta hajautettua energiantuotantoa tulee edistää.

Kannatamme kiertotaloutta, jossa siirrytään suljettuihin tuotantojärjestelmiin ja kaikki materiaali- ja energiavirrat käytetään entistä paremmin ja nuukemmin hyödyksi. Lainsäädäntöä tulee kehittää suuntaan, jossa uusiutumattomat raaka-aineet korvataan uusiutuvilla ja kierrätettävillä. Helpotetaan sääntelyn kautta yritysten kykyä käyttää raaka-ainevirrat ja prosesseissa syntyvät sivuvirrat raaka-aineena jatkojalostukseen. Jätehierarkian mukaisesti jätteenpolto on viimesijainen ratkaisu.

Peruspalvelut, liikenneyhteydet ja yrityspalvelut vaikuttavat maaseudun elinvoimaisuuteen. Maaseudun elinkeinorakennetta monipuolistetaan parantamalla maa- ja metsätalouden sivuelinkeinojen ja muun yritystoiminnan edellytyksiä. Riittävien peruspalvelujen säilyminen maaseudulla parantaa elinmahdollisuuksia kotiseudulla.

Maamme metsävarannosta sekä tiestön kunnossapidosta on huolehdittava biotalouden tulevaisuuden tarpeita ajatellen. Torjumme ehdotukset maa- ja metsätalousmaalle asetettavasta kiinteistöveroesta.

Suomen epäsuotuisat luonnonolosuhteet tulee yhä enemmän ottaa huomioon EU:n maatalouspolitiikassa. EU:n lainsäädännöllä tulee varmistaa maataloustuottajien toimintamahdollisuudet myös unionin pohjoisissa osissa sekä oikeudenmukaiset sopimukset teollisuuden ja kaupan kanssa, jotta tuottajien osuus ei jatkuvasti alene.

Suomalaisen ruuan tuotantoa tulee edistää ennen kaikkea huolehtimalla maataloustuotannon toimintaedellytyksistä ja ruuan hinnan oikeudenmukaisesta jakautumisesta tuotantoketjussa. Ruuan hinnan jakautumiseen alkutuotannon, teollisuuden ja kaupan kesken tarvitaan läpinäkyvyyttä. Olemme valmiita etsimään tähän uudenlaisia instrumentteja, jotta myös kuluttaja voi ostopäätöksellään nykyistä paremmin tukea hinnan oikeudenmukaista jakautumista. Kilpailu- ja hankintalainsäädäntöä on tarpeen mukaan kehitettävä edelleen.

Maatalouden kilpailukyvyyn parantamiseksi byrokratian määrää tulee vähentää ja raportointivelvoitteita keventää. Vaikka Suomi noudattaa EU:n yhteistä maatalouspolitiikkaa, tulee suomalainen maatalous nähdä nykyistä vahvemmin myös osana kansallista ruokaturvapolitiikkaa.

12. Hyväksyttekö liitteessä kaksi olevan kansainvälistä ilmastopolitiikkaa koskevan kirjauksen hallitusohjelmaan?

Kyllä. Tärkeän kahden asteen ilmastotavoitteen saavuttamiseksi on välttämätöntä edistää suomalaista ilmastoystävällistä tuotantoa ja estää sellaiset rasitteet kilpailukyvyllä, jotka johtavat tuotannon siirtymiseen vähemmän ilmastoystävällisen tuotannon maihin. Korkeaan teknologiseen osaamiseen perustuvien uusiutuvien liikennepolttoaineiden lisääminen on kirjauksessa aivan oikein asetettu keskeiseksi tavoitteeksi.

13. Onko eduskuntaryhmällänne nykyiseen maahanmuuttopolitiikkaan tai sitä koskevaan lainsäädäntöön konkreettisia muutosvaatimuksia?

Suomi tekee inhimillistä mutta hallittua maahanmuuttopolitiikkaa. Tämä on oikea linja eikä tarvetta suurille linjamuutoksille ole. Vakiintunutta pakolaiskiintiötä ei tule pienentää tässä maailman tilanteessa, sen sijaan olemme avoimia kiintiön tilapäiselle tai asteittaiselle nostamiselle.

EU:n ulkopuolelta saapuvien työntekijöiden työnteko-oikeutta koskevaa saatavuusharkintaa tulee väljentää ja byrokratiaa keventää maamme kilpailukyvyyn vahvistamiseksi, yritysten työvoiman ja tarvittavien asiantuntijoiden saannin turvaamiseksi.

Oleskelulupaprosessia tulee edelleen tehostaa, esimerkiksi siirtämällä poliisilta lupaprosessiin liittyviä tehtäviä maahanmuuttovirastolle ja jatkamalla tehostettua lupakäsittelyä. Prosesseja tehostamalla voidaan saada lisäsäästöjä vastaanottomenoista.

Ulkomaalaisten säilöönoton vaihtoehtoja koskeva lakihanke tulee toteuttaa.

Karkotus tulee muuttaa enemmän käännytyksen kaltaiseksi siten, että karkotus pantaisiin rikosperusteisissa tapauksissa täytäntöön nopeutetusti.

Maahanmuuttajien kieli- ja kulttuurikoulutusta tulee entisestään kehittää. Ulkomailta hankittu ammattiosaaminen tulee voida hyödyntää nykyistä paremmin.

14. Oletteko sitoutuneita strategiseen hallitusohjelmaan ja sen edellyttämään hallitustyöskentelyn uudistamiseen?

Kyllä, kristillisdemokraatit pitävät strategista hallitusohjelmaa ja sen edellyttämää hallitustyöskentelyä mielekkäinä. Hallitusohjelman strategisten suuntaviivojen tulee kuitenkin olla riittävän selkeitä, jotta hallitus pystyy toimimaan niiden pohjalta sujuvasti. Merkittävimmät mahdolliset kiistakysymykset on siksi hyvä sopia ennalta, jotta ne eivät aiheuta ristiriitaa enää hallitustyöskentelyn aikana. Edellisen hallitusohjelman kaltaista yksityiskohtaista erittelyä ei tule enää tehdä.

15. Oletteko valmiita osallistumaan Juha Sipilän kokoamaan enemmistöhallitukseen ja sitoutumaan toimimaan siinä koko vaalikauden? Onko eduskuntaryhmällänne ehdottomia hallitusratkaisuun vaikuttavia kynnyskysymyksiä hallituksen ohjelman tai hallituskokoonpanon osalta?

Olemme valmiita sitoutumaan koko vaalikauden mittaiseen, yhdessä sovitun strategian mukaiseen hallitustyöskentelyyn välttämättömien uudistusten aikaansaamiseksi ja Suomen saamiseksi nousuun. Kykenemme toimimaan erilaisissa hallituskokoonpanoissa. Emme ole asettaneet kynnyskysymyksiä.

Eduskunnassa 30.4.2015

Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä